

Samostatné Kosovo – materiály k pročtení

1) Kosovo

Kosovo je území na Balkánském poloostrově, o jehož postavení se stále vedou spory na mezinárodní půdě.

1. Podle své deklarace nezávislosti tvoří stát Kosovská republika^[1]. Ostatní státy se v současné době k nezávislosti tohoto území vyjadřují; některé tak již učinily.
2. Srbsko, jehož integrální součástí území dříve bylo, je i nadále považuje za své území a podle srbské ústavy tvoří Autonomní oblast Kosovo a Metohije a je nedílnou součástí Srbska.^[2]

Hlavním městem je v obou případech Priština. Region sousedí s Albánií, Makedonií, Černou Horou a Srbskem.

Jméno Kosova je citlivou otázkou jak pro Srby, tak pro Albánce. Na „hlavním“ názvu (odvozeném ze slovanského *kos* – „kos“) se obě etnika shodují – **Kosovo** (srbsky *Kocovo*; albánsky *Kosova* či *Kosovë*). Před rokem 1945 Srbové tuto oblast spolu s okolními kraji zahrnovali pod „Staré Srbsko“. Ale druhá část názvu – **Metohije** (vyslov *metochije*; z řeckého *μετόχια* – „klášterní panství“) – je předmětem sporu. Srbové tak nazývají západní, s Černou Horou a Albánií hraničící třetinu Kosova, kde měl od středověku až do komunistického znárodnění v r. 1945 velké pozemky Pečský patriarchát Srbské pravoslavné církve. Pro Srby přídavek „a Metohije“ neznamena pouze přesnější geografické určení, ale především symbolizuje starobylý pravoslavný charakter oblasti. Ze stejného důvodu naopak Albánci tento přídavek ostře odmítají a trvají na souhrnném jméně Kosovo, popř. Metohiji spolu s přilehlými oblastmi Albánie neoficiálně jmenují jako *Rrafshi i Dukagjinit* („Dukagjiniho pláň“; podle Leka Dukagjiniho, albánského vládce a slavného zákonodárce z 15. století).

A tak zatímco podle ústavy Ústavy Srbska je oficiálním názvem území *Kosovo a Metohije* (srbsky *Kocovo u Memoxuja, Kosovo i Metohija*), nynější separatistická kosovoalbánská vláda, stejně jako Rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1244 používají výhradně název *Kosovo*. (Ovšem i v samotném Srbsku se hovorově zpravidla *Metohije* vynechává, nebo se používá sloučenina *Kosmet* či zkratka *KiM*.)

Změna z roku 1963 zdůraznila povýšení statutu území a jeho větší míru samosprávy, Kosovo se tak dostalo na roveň (rovněž srbské) Vojvodině. V roce 1974 proběhla v celé SFRJ (Jugoslávii) velká státoprávní reforma, která přiznala republikám a autonomním provinciím nové ústavy a širší pravomoci. Kosovu byla z názvu odebrána „Metohije“, aby se vyšlo vstříc místní albánské většině, a přidán atribut „socialistická“ – v souladu s tehdejší politikou státu. Obnovený srbský nacionalismus v čase rozpadu Jugoslávie a restaurace kapitalismu znamenaly opět změnu názvu kosovské oblasti, a to v opačném duchu: socialismus byl vypuštěn, naopak opět přidán dovětek „a Metohije“. Byl to vnější symbol nového okleštění autonomie a snahy více Kosovo připoutat k vlastnímu Srbsku.

Dějiny

Území Kosova bylo ve starověku na rozhraní tří indoevropských skupin: Illyrů, Thráků a Řeků. Území se dostalo pod vliv Makedonského království a od 1. století n. l. bylo začleněno do Římské říše, jako

součást provincií Macedonia a Moesia. Část obyvatelstva se romanizovala (pozdější Rumuni). Po rozpadu římské říše toto území náleží k východořímské provincii Dacia.

Středověk

Bitva na Kosově poli (1389)

V 6.–7. století přišli do této oblasti Slované, kteří se stali dominujícím etnikem, postupně vytlačili původní obyvatele k pobřeží či na jih a tato oblast se stala základnou jejich nájezdů na Byzantskou říši i budování jejich vlastního státu.

Od 11. století tu bylo stavěno mnoho pravoslavných klášterů. Kosovo a sousední Metohiji považují Srbové za kolébku (a zároveň i hrob) své středověké státnosti (království Raška a pozdější sjednocené Srbsko) i duchovní centrum země – v městě Peći bylo od 13. století až do r. 1766 sídlo srbského patriarchy. Z kosovského města Prizren ovládal car Dušan IV. Silný (vrstevník českého krále Karla IV.) velkou část Balkánu a aspiroval na postavení byzantského císaře. Následný úpadek srbské a především byzantské říše dal šanci novému nepříteli, Osmanské říši. Postup osmanských Turků směrem do nitra Balkánu vedl nakonec k rozhodnému střetu: 28. června 1389 se odehrála bitva na Kosově poli, v níž bylo srbské vojsko vedené knížetem Lazarem poraženo tureckým vojskem. Krvavá bitva skončila z vojenského hlediska nepříliš výrazným vítězstvím Turků, ovšem z politického hlediska znamenala pro Srbsko katastrofu a hluboce ovlivnila následné dějiny Evropy. Turci měli otevřenou cestu k výbojům na sever (už 7 let poté padla Druhá bulharská říše a další státy postupně následovaly).

Během nadvlády Osmanské říše nad balkánskými národy, trvající několik staletí, Albánci, podobně jako část Slovanů v Bosně – dnešní Bosňáci – převzali v převážném množství tehdejší státní víru islám. Muslimové měli výhodu, protože se vyhnuli perzekucím a odvodům daní. Ke změně etnicko-náboženské situace Balkánu také přispěla „daň krve“ (povinné odvody křesťanských chlapců do janičárských jednotek) a vyvraždění velké části původní slovanské (křesťanské) šlechty Turky.

Součást Království Jugoslávie

Území dnešního Kosova bylo až do 1. balkánské války (1912-1913), jako jedna z posledních oblastí na Balkáně součástí Osmanské říše. Albánské národní hnutí vytvořilo a dále začalo sledovat svůj program až o několik desetiletí později než Srbové a další okolní národy, proto byl také počátek jejich národního odporu o toto období opožděn - již za Rusko-Turecké války se srbský stát pokusil území Kosova získat poté, co Rusové vytlačili osmanské síly zpět, přičemž srbská armáda při svém vpádu plenila a vyvražďovala místní albánské (a další, většinově muslimské) obyvatelstvo^[3].

Brzy po 1. balkánské válce, v roce 1914, vypukla první světová válka, v průběhu které se dočasně poražené srbské vojsko a část obyvatelstva stahovalo přes Kosovo, Metohiji a Albánii do Řecka. Po konci první světové války v roce 1918 se Kosovo a Metohije staly součástí nově vzniklého království Království Jugoslávie.

Italský protektorát Velká Albánie (1941 - 1945)

V roce 1939 ovládla Albánii Itálie a začala tam vládnout formou personální unie, o dva roky později kapitulovala Jugoslávie a Kosovo zabrala Itálie, která ho připojila k satelitnímu státu Velké Albánii.

V Kosovu začala etnická čistka, v jejímž průběhu bylo Albánci zavražděno asi 10.000 Srbů, své domovy muselo opustit 70.000 srbských rodin. Tento stav však netrval dlouho a skončil v roce 1944.

Autonomní oblast Kosovo a Metochie (1945 – 1987)

Autonomní Kosovsko-Metohijská oblast byla na území Kosova vyhlášena poprvé v roce 1945. Už od počátku byla autonomie značně omezená a ze strany Srbů docházelo k častým perzekucím. Na straně druhé však Titův komunistický režim bral půdu srbským sedlákům, které označil za kulaky, a tu pak přiděloval albánské chudině. Po válce přišlo do Kosova též mnoho ekonomických přistěhovalců z Albánie, kteří též dostávali půdu zabavenou srbským sedlákům. Albánci byli komunisty považováni za značně politicky nespolehlivé, takže na rozdíl od Černohorců nebyli v Jugoslávii považováni za státoprvní národ (ač byli početnější).

V roce 1966 byla Kosovu udělena zvýšená míra autonomie, která však nepřinesla spokojenost ani jedné straně. Srbové v tom viděli oslabování jejich vlivu v rámci Jugoslávie a útlak od většinových Albánců, a Albánci se i nadále snažili o dosažení republikového postavení v rámci Jugoslávie. Z toho důvodu se konaly i mohutné demonstrace, především v roce 1968 a znovu po Titově smrti v roce 1981. Všechny projevy odporu ze strany většinových Albánců i menšinových Srbů však byly bezpečnostním aparátem Jugoslávie potlačeny. Počet Albánců se v letech 1948 - 1991 v Kosovu ztrojnásobil a mnozí Srbové a Černohorci se začali cítit izolovaně poté, co mnoho vesnic bylo tvořeno Albánci a Slované zůstávali jen v počtu několika málo rodin.^[zdroj?] Výrazná byla i migrace Srbů do Srbska za prací, což ještě více nahrávalo Albáncům při rozšiřování ryze albánských území. Růst albánské populace spolu s krizí konce 70. let mělo za následek, že albánské rodiny s velkým počtem dětí se ocitly v chudobě, byl nedostatek bydlení.

Zrušení autonomie a vyostření vztahů (1987 - 1999)

Autonomii Kosova ukončila nová srbská ústava z 28. září 1990., a Kosovo se dostalo pod přímou srbskou správu.

Dne 27. února 1989 byl v Kosovu vyhlášen výjimečný stav, ze strany jugoslávské policie nastaly represe, při nichž bylo zabito 83 Albánců a stovky dalších zraněny. O měsíc později Srbsko zrušilo většinovou albánskou samosprávu. Kosovští Albánci na tento krok reagovali bojkotem jugoslávských úřadů. Za účelem obnovení a rozšíření autonomie zakládá Ibrahim Rugova Demokratickou ligu Kosova. Dne 2. července roku 1990 parlament Kosova v Prištině vyhlásil nezávislost na Jugoslávii, během několika dnů byl však vedením země rozpuštěn a nahrazen novou regionální vládou.

Demokratická liga Kosova stínové albánské instituce a mírovým způsobem usilovala o nezávislost. V 90. letech vznikly neformální struktury Kosovských Albánců, jako školy (poté, co bylo zakázáno vyučovat v albánštině), včetně neoficiální univerzity, poté co byla prištinská albánská univerzita rozpuštěna.^[5] Poslanci rozpuštěného albánského parlamentu pracovali v ilegalitě, což vyústilo tím, že 22. září 1991 na tajném hlasování v Kačaniku u Prištiny vyhlásili Kosovo za nezávislý stát. Následovalo referendum, kde 99,7% hlasujících potvrdilo, že od 9. října 1991 je Kosovo z vůle lidu nezávislé.^[zdroj?]

Během let 1993 až 1995 se obě strany uchýlily k vyčkávací taktice. Albáncům bylo jasné, že připravené srbské zbraně by Kosovo srovnaly se zemí a Srbové se snažili během válek v Bosně a Chorvatsku působit mírotvorně.

Válka v Kosovu a zásah NATO

Významným mezníkem v kosovské historii se stalo podepsání Daytonské dohody 14. prosince 1995, která potvrzovala rozpad Jugoslávie, ale nepočítala s Albánci v Kosovu, protože Kosovo nemělo status svazové republiky. To oslabilo politiku LDK, ale zároveň vedlo k radikalizaci albánského odporu. V roce 1996 vznikla oficiálně albánská ozbrojená organizace Kosovská osvobozenecká armáda (UÇK), která postupně zahájila ozbrojený odpor. Nejprve prováděla teroristické útoky proti policejním stanicím, úřadům a institucím, poté sváděla i drobné potyčky se srbskými policejními jednotkami. Její financování probíhalo zejména prostřednictvím organizovaného zločinu v evropských zemích, zejména obchodu s drogami a „bílým masem“.^[6]

Roku 1997 vypukla v Kosovu občanská válka mezi UÇK a srbskými jednotkami. Bělehrad nejprve váhal s rozsáhlou ofenzívou proti povstalcům, ale když 23. března 1998 označil velvyslanec USA pro Balkán Robert Gebard UÇK jako „*nepochybně teroristickou organizaci*,“ prezident Slobodan Milošević zahájil vojenské akce. Jeho hlavním cílem bylo získání kontroly nad územími ovládanými UÇK, jež Kosovo etnicky čistila od nealbánského obyvatelstva. Srbové systematicky ničili archivy a dokumenty Albánců, aby byl znemožněn jejich návrat. Z Kosova začali prchat někteří obyvatelé. Albánci páchali etnické čistky na srbských rodinách, které žily uprostřed albánské většiny. Kosovská osvobozenecká armáda UÇK se postupně dostávala do popředí a z rozhodování o Kosovu vytlačovala umírněné představitele demokratických sil, v jejichž čele byla Demokratická liga Kosova pod vedením Ibrahima Rugovy. UÇK začala likvidovat i některé své oponenty uvnitř i vně své organizace, kteří nesouhlasili s jejím postupem.

16. ledna 1999 došlo k masakru v Račaku, kde bylo dle tvrzení Albánců pobito 45 albánských civilistů. Srbské orgány s touto interpretací nesouhlasily a tvrdily, že těla Albánců byla upravena tak, aby to vypadalo jako těla civilistů...

V únoru a březnu byla pod záštitou mezinárodního společenství zahájena jednání mezi Srby a Albánci, která však skončila s ohledem na podmínky Rambouilletske smlouvy, podle níž se Kosovo mělo postupně osamostatnit, fiaskem. Albánská delegace, pod vedením poměrně neznámého velitele UÇK Hashima Thačiho, nakonec souhlasila s odzbrojením UÇK, autonomií v rámci Jugoslávie a přítomností NATO. Hashim Thači se však k podpisu nezavázal a řekl, že se albánská delegace vrátí na jednání do Francie 15. března. Srbové přítomnost sil Severoatlantické aliance odmítali a dohodu z Rambouillet jako celek nepřijali....

Dne 19. března srbské jednotky zahájily další ofenzívu. Srbské akce proti jednotkám UÇK byly rychlé a agresivní...Mezitím Spojené státy, páteř případných vojenských operací, schválily použití síly v Kosovu a 23. března mohly začít letecké útoky NATO na Jugoslávii, což skutečně nastalo následující den. Akce byla nazvaná Operace Spojenecká síla. Jestliže při předcházejících bojích uprchlo do okolních zemí zhruba 150 tisíc Albánců, pak za 78 dní bombardování NATO činil počet uprchlíků hrozivých 800 tisíc Albánců a 100 tisíc Srbů. Někteří příslušníci srbské armády a policie se při operacích v Kosovu dopustili několika excesů, v roce 2009 srbský soud odsoudil 4 bývalé srbské policisty za vraždu 50 albánských civilistů ve městě Suva Reka 9. června začalo stahování vojsk z Kosova a 10. června NATO ukončilo bombardování Jugoslávie. Vzápětí byla schválena rezoluce RB OSN, která umožnila vstup vojsk OSN na území Kosova.

Od 12. června 1999 byla oblast na základě statusu chráněného rezolucí RB OSN č. 1244 spravována OSN a Kosovu byla v rezoluci přiznána autonomie v rámci Srbska, fakticky ale Srbsko ztratilo nad Kosovem kontrolu. Zdejší Albánci zde záhy vytvořili místní parlament, vládu, jakož i další nezávislé instituce.

Pod správou OSN a NATO (2000 – 2008)

Místo srbské vlády podle rezoluce č. 1244 RB OSN spravuje Kosovo mise OSN (UNMIK - United Nations Mission in Kosovo), na klid v Kosovu (bezpečnost srbské menšiny) dohlíží jednotky NATO pod označením KFOR (Kosovo Force).

Ani po obsazení Kosova vojsky NATO a ustanovení Kosovské mise OSN (UNMIK) se situace v Kosovu nevyvíjela podle očekávání. Již v únoru roku 2000 dostala OSN zprávu, že Kosovský ochranný sbor (TKM) ilegálně zatýká občany, vede vyšetřování, prohlíží občany a zabavuje jim jmění, vynucuje ilegální daně a placenou ochranu, vyhání lidi z jejich majetků.^[6] Představitelé odboru ochrany lidských práv požadovali, aby UNMIK a KFOR trvaly na splnění dohod, podle nichž se TKM nesmí chovat jako policie a musí zůstat apolitická. Pokračovaly etnické čistky vůči nealbáncům, násilí bylo použito i proti politickým oponentům z řad Albánců. Také docházelo k dalšímu vypalování srbských pravoslavných kostelů.^[10] Kosovský ochranný sbor též začal podněcovat, vyzbrojovat albánské separatisty v sousední Makedonii, posílal tam své velitele a dodával zbraně.

Po pádu Miloševićovy vlády v Jugoslávii byl zpracován plán stabilizace, který byl schválen jak novou jugoslávskou vládou, tak i Evropskou unií, Washingtonem i Moskvou. Představiteli bývalé UČK, která se stala fakticky vůdčí silou v Kosovu, byl prakticky odmítnut.^[zdroj?]

Nezávislost Kosova

Parlament autonomní oblasti vyhlásil dne 17. února 2008 v 15:50 SEČ nezávislost na Srbsku a prohlásil Kosovo za demokratický, světský a multietnický stát, oficiální orgány a představitelé Srbska však nezávislost odmítají uznat a považují oblast nadále za součást Srbska, postoj ostatních států není jednotný. Mezinárodní soudní dvůr v Haagu v červenci 2010 rozhodl, že jednostranné vyhlášení nezávislosti nebylo porušením mezinárodního práva.

Původně kosovští Albánci plánovali vyhlásit nezávislost 10. prosince 2007, ale vzhledem k prezidentským volbám v Srbsku na začátku roku 2008 byl po konzultacích se západními mocnostmi, které nechtěly svému liberálnímu kandidátovi Tadićovi ve volbách uškodit, termín posunut.

Nezávislost Kosova již uznalo 106 zemí a většina členů Evropské unie včetně Spojeného království, Francie a Itálie. Slovy ministryně zahraničí Riceové uznaly oficiální samostatnost Kosova i Spojené státy. S nimi také Turecko. V říjnu 2008 nezávislost Kosova uznaly i Černá Hora a Makedonie, dosavadní spojenci Srbska.

Proti uznání samostatného státu Kosovo vystupují zejména Srbsko, Rusko, dále například Řecko, Španělsko, Kypr, Rumunsko, Slovensko. Srbská pravoslavná církev vyzvala vládu, aby do Kosova vyslala armádu.

Ministr zahraničních věcí České republiky Karel Schwarzenberg v minulosti prohlásil, že jeho úřad uzná nezávislost Kosova, až tak učiní většina evropských zemí a v případě zodpovědného chování

nejvyšších kosovských činitelů. Proti uznání nezávislosti se vyjádřili například prezident Václav Klaus, Jiří Paroubek, Miloš Zeman, Miloslav Ransdorf... Vláda České republiky ale i přesto o uznání nezávislosti Kosova rozhodla, a to dne 21. května 2008 v Teplicích, byť tento bod nebyl na jejím programu. Prezident Klaus dva dny po uznání Kosova Českou republikou přijal srbského velvyslance a ujistil ho, že „na vztazích Čechů k Srbům se nic nemění.

Podporu odtržení Kosova od Srbska přirovnávají její mnozí odpůrci k novému Mnichovskému diktátu.

Odmítání samostatnosti Kosova přirovnávají mnozí její stoupenci k souhlasu s existencí Protektorátu Čechy a Morava v letech 1939–1945.

Zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Kosovo>

2) Srbský premiér upozornil, že jihu země hrozí vývoj jako v Kosovu

12.10.2013 13:40 – Zahraniční – **autor:** Sebastian Kantor
Srbský premiér Ivica Dačić nepřímou upozornil, že jihu země hrozí podobný vývoj, jaký vyústil v jednostranné vyhlášení nezávislosti Kosova. V oblasti Preševského údolí u hranic Kosova tvoří většinu obyvatel odbojní Albánci, kteří počátkem století vedli ozbrojené povstání a nyní se domáhají stejných práv, jako mají mít Srbové v Kosovu.

"Jih Srbska by se mohl naplnit příslušníky jiných národů, kteří by za sto let mohli například tuto část Srbska prohlásit za své historické území," řekl podle agentury Tanjug předseda vlády tento týden při návštěvě obce Gadžin Han.

Zjevně tak narážel na Kosovo, kde albánští separatisté zahájili koncem devadesátých let minulého století ozbrojený boj za odtržení od Srbska. Rozsáhlá intervence srbských ozbrojených sil proti nim vyústila v exodus albánského obyvatelstva a měla za následek mezinárodní vojenský zásah, který přiměl Bělehrad svoje jednotky stáhnout. V roce 2008 Albánci za podpory především Spojených států jednostranně vyhlásili nezávislost Kosova, kterou už uznala polovina členských států OSN.

Jižní část Srbska je nejchudší oblastí v zemi. Kvůli chudobě a malým pracovním příležitostem obyvatelstvo, hlavně srbské, míří jinam. To může mít vliv na změnu etnického složení populace.

Nyní se představitelé tamní komunity snaží získat co největší autonomii politickou cestou za pomoci mezinárodního společenství. Že jde o citlivý problém, naznačuje informace poskytnutá jedním z vedoucích činitelů jihosrbských Albánců o údajně vzrušeném středečním setkání s Dačićem v Bělehradě. Januz Musliu v rozhovoru pro příštinský list Epoka e re premiéra obvinil, že mu vyhrožoval. "Dačić ztratil nervy a přešel do stylu (bývalého srbského prezidenta Slobodana) Miloševića," tvrdil Musliu. Dačić tak údajně reagoval na požadavek, aby všechna práva, která mají Srbové v Kosovu, měli i Albánci v Preševu, Medvedje a Bujanovaci.

Zdroj: <http://zpravy.tiscali.cz/srbsky-premier-upozornil-ze-jihu-zeme-hrozi-vyvoj-jako-v-kosovu-218715>

3) Kosovo je Srbsko!

10.2.2013 | Autor:

Redakce

Svobodné

mládeže |

17.2.2013 to bude přesně 5 let, co kosovští Albánci jednostranně vyhlásili nezávislost na Srbsku. Kosovo je přitom kolébkou srbského národa, Slované se v této oblasti začali usazovat již v 6. století a právě z území Kosova se začal rozvíjet srbský stát. Kosovo bylo také sídlem srbského patriarchy, a proto na jeho území stály nejstarší srbské pravoslavné kláštery. Na Kosově poli svedli Srbové důležitou bitvu s Turky (1389), ve které byli poraženi a na celá staletí se stali okupovaným národem. Právě během turecké okupace Balkánu se v Kosovu začali usazovat Albánci, kteří na rozdíl od Srbů podleli tureckému tlaku a konvertovali k islámu. Kosovským Srbům neulehčilo ani vymanění se zpod tureckého vlivu krátce před první světovou válkou. Albánskou migraci podporoval také komunistický režim bývalé Jugoslávie, který v srbských statkářích viděl nebezpečné kulaky a jejich půdu přerozděloval mezi přicházející Albánce.

Po rozpadu Jugoslávie v 90. letech zde začala vznikat albánská teroristická organizace UÇK (Albánská osvobozenecká armáda), která s podporou USA prováděla etnické čistky na nealbánském obyvatelstvu nebo útočila na policejní stanice a úřady. Před albánskými teroristy uprchli do Srbska tisíce srbských starousedlíků. Přitom UÇK nebyla sponzorována jen z Washingtonu, ale prostředky získávala i ze zisků z prodeje drog a prostituce po celé Evropě. Západ byl proto nucen označit UÇK za teroristickou organizaci. Srbská vláda tak mohla proti teroristům podniknout vojenskou akci, která však přerostla v občanskou válku, které využily USA pro „humanitární“ bombardování Jugoslávie, po kterém se srbské jednotky z Kosova stáhly a území se tak ocitlo pod správou NATO. Pod dohledem tzv. sil KFOR spustili Albánci další kolo etnických čistek proti kosovským Srbům a vypalování starobylých pravoslavných chrámů. Kosovský parlament, v němž sedí mnoho bývalých důstojníků UÇK, vyhlásil jednostrannou nezávislost a mnoho představitelů samostatného Kosova se netají myšlenkou vytvoření tzv. Velké Albánie, tzn. připojení (nejen) Kosova k Albánii. Před pěti lety tak bylo od Srbska odtrženo historicky nejvýznamnější území státu pod záštitou cizích mocností...

Zdroj: <http://www.svobodnamladez.org/2013/02/demo-kosovo-je-srbsko-ostrava.html>

4) Kosovo - zahraničně-politická orientace

Vzhledem k tomu, že Kosovo prozatím neuznává ani polovina členů OSN, je klíčovou úlohou kosovské zahraniční politiky získat další uznání ve světě.

Na podnět Srbska požádalo Valné shromáždění OSN Mezinárodní soudní dvůr v Haagu (ICJ) o poradní posudek k otázce souladu vyhlášení nezávislosti Kosova s mezinárodním právem. V červenci 2010 vydal ICJ poradní posudek konstatující, že vyhlášením nezávislosti nebylo porušeno obecné mezinárodní právo ani režim stanovený rezolucí č. 1244. V září 2010 poté Valné shromáždění OSN přijalo rezoluci, na jejímž znění se po dlouhých jednáních shodly EU i Srbsko. V ní Valné shromáždění

bere na vědomí obsah poradního posudku ICJ a vítá připravenost EU být nápomocna procesu dialogu mezi Kosovem a Srbskem, který má řešit otázky praktického soužití a spolupráce obou zemí.

K 1. 4. 2013 Kosovo uznalo 98 zemí OSN (aktuální seznam je uveden na <http://www.kosovothanksyou.com/>), z toho 22 členských států Evropské unie. Rovněž Česká republika s Kosovem navázala standardní diplomatické vztahy prostřednictvím uznání Kosova dne 21. května 2008, což stvrdila otevřením českého velvyslanectví v Prištině vedeného na úrovni chargé d'affaires k 1. srpnu 2008, které nahradilo dosavadní styčnou kancelář, otevřenou již v listopadu 2006.

Deklarovaným hlavním cílem zahraniční politiky Kosova je členství v EU a v NATO. Euroatlantická integrace je ale nerealizovatelná bez uznání všemi členy EU a NATO. Pět členských zemí EU, z nichž čtyři jsou zároveň i členy NATO (Řecko, Rumunsko, Slovensko, Španělsko + Kypr) Kosovo neuznává, a tak hlavní snaha Kosova je zajistit si uznání ze strany těchto zemí. Kromě států EU je pro Kosovo důležité zejména uznání nejdůležitějšími zeměmi třetího světa (tzv. BRIC) a některými klíčovými muslimskými zeměmi (Egypt, Indonésie), avšak diplomatická ofenzíva Srbska a Ruska většinu uznávání zatím brání.

Pokud jde o členství v dalších mezinárodních organizacích, zde zatím mělo Kosovo šanci jen v těch organizacích, které buď váží hlasy svých členů výší příspěvků – Kosovo se stalo v r. 2009 členem Skupiny Světové banky a Mezinárodního měnového fondu – nebo kde je členství omezené teritoriálně – Kosovo se v prosinci 2012 stalo členským státem Evropské banky pro obnovu a rozvoj.

Klíčovým zahraničním partnerem a do jisté míry protektorem Kosova jsou Spojené státy americké.... Další klíčovou skupinou států jsou jeho sousedé. Z pochopitelných důvodů má Kosovo bezproblémové vztahy s Albánií. Vztahy s Černou Horou a Makedonií se narovnaly momentem uznání Kosova těmito zeměmi. Zásadním a naprosto klíčovým problémem jsou vztahy se Srbskem...Od jara 2011 probíhá dialog mezi Bělehradem a Prištinou za zprostředkování EU, v jehož rámci jsou řešeny praktické problémy bilaterálních vztahů (pohyb osob a zboží mezi oběma zeměmi, vzájemné uznávání dokumentů, evidence obyvatel a majetku, správa hranic, účast Kosova na regionálních fórech aj.). Naplňování dosažených dohod v praxi ovšem naráží na řadu problémů. Nejkomplikovanější otázkou, o níž se v současné době jedná, je řešení statusu severokosovských municipalit, obývaných převážně srbským obyvatelstvem a odmítajících plné začlenění do státní správy Kosova.

Zdroj:

http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/kosovo/politika/zahranicne_politicka_orientace.html

5) Talks with Serbia

2011 July - October - Violence as Serbs resist efforts of Kosovo government to impose its authority.

2011 December - Kosovo and Serbia reach agreement on regulating border crossings.

2012 September - The group of 23 EU countries, the US and Turkey overseeing Kosovo since 2008 end its supervisory role over the government, although Nato-led peacekeepers and EU rule-of-law monitors remain.

2012 October - Kosovo Prime Minister Hashim Thaci and his Serbian counterpart Ivica Dacic meet in Brussels for the first direct political contact between the two governments since Kosovo proclaimed independence in 2008.

EU auditors say the EU police mission in Kosovo is inefficient and Kosovo itself remains plagued by organised crime and corruption. Kosovo remains the biggest per-capita recipient of EU aid.

Normalisation

2013 January - EU-mediated talks resume between Kosovo and Serbia days after parliament in Belgrade approves support for minority Serb rights within Kosovo.

2013 April - Kosovo and Serbia reach a landmark agreement on normalising their relations.

Under the terms of the EU-brokered deal - which grants a high degree of autonomy to Serb-majority areas in northern Kosovo - both sides agree not to block each other's efforts to seek EU membership.

2013 June - The EU gives the green light to the opening of talks with Kosovo on an association agreement.

2013 September - Gunmen in a Serb-majority area kill a member of the EU police force - the first deadly attack on the mission since its creation.

Zdroj: <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-18331273>

6) Doufáme, že nám Česko pomůže do EU, říká srbský velitel z války o Kosovo

26. května 2013

...Mezi Srbskem a Kosovem zrovna probíhají debaty o dohodě, která má stanovit konečnou podobu urovnání vztahů mezi dvěma státy, jež dřív byly jedním. Jak to vnímáte vy jako Srb, který ve válce o Kosovo v roce 1991 bojoval?

Víte, to je opravu těžká otázka. Je to pro mě velmi emotivní téma. Jsem patriot a pro něj je těžké, když ztratí část území. Je to o to horší, že se do toho pletou další strany, které na Srbsko vyvíjí tlak.

Jsou to však podmínky, které Srbsko dostalo, aby mohlo vstoupit do Evropské unie...

Ano, je to tak. Jsou to kroky na cestě k Evropské unii, kterou si Srbsko vybralo pro svou budoucnost. Místo v Evropské unii je pro Srbsko samozřejmé, ale musíme být opatrní. Potřebujeme mít normální podmínky...Hodně se na nás tlačí a to není dobré. Podmínky, které musí Srbsko splnit, pro něj nejsou příliš fér. Ale myslím si, že si nakonec dokážeme vyjednat kompromis, stejně jako další země.

Vy sám tedy přes svou skepsi vstup Srbska do EU podporujete?

Ano. Kromě toho pocházím z Maďarska a mám dvě občanství. S maďarským pasem vlastně už v Evropské unii jsem.

Minulý měsíc se prezident Srbska Tomislav Nikolič omlouval za masakr ve Srebrenici, jak vnímáte tuto změnu dosavadní politiky?

Rozhodně dobře. Sklonit hlavu a říci promiňte není těžké, pokud to má napomoci míru. Musí se to však udělat s určitou důstojností. A to Tomislav Nikolič dokázal.

Pokud jde o současné konflikty, co říkáte na nynější situaci v Sýrii? Jste pro zahraniční intervenci?

Situaci v Sýrii sleduji velmi pozorně, ale nejsem si jistý. Z jedné strany média příliš kritizují politický systém v Sýrii. Stejně jako to dělala v Srbsku v roce 1991. Média vytvářejí velký tlak a to, co píšou, nepopisuje skutečnou situaci v zemi. Některé informace příliš nafukují. A mohou to být věci, které jsou výhodné pro protistranu. Během kosovského konfliktu tak média Srbsko poškodila. Ve všech typech války, se média využívají na propagandu, proto váhám. Nemůžeme vědět, jak to tam ve skutečnosti je, když tam nežijeme....

Vy sám už jste projevils jistou dávku velkorysosti a odvahy postavit se někdejšímu nepříteli čelem. Setkali jste se s pilotem "neviditelné stíhačky", kterou jste v březnu 1999 během války o Kosovo sestřelil. Jak tento nápad vznikl?

Byl to nápad mého syna Atily. Viděli jsme Dala Zeljka v televizi při natáčení dokumentu se Zeljkem Mirkovičem. On zrovna vyprávěl, jak se ze sestřelené stíhačky zachránil. A syn najednou řekl: "Co bys tomu řekl, kdyby ses s ním setkal?".

Co jste odpověděl?

Byl jsem tou otázkou dost zaskočen, ale řekl jsem: dobře, pojďme se domluvit. Mirkovič v této scéně zachytil něco velmi silného. Po natáčení se mě zeptal, jestli se s ním chci skutečně setkat a pak se v téhle věci velmi angažoval...

Bylo to pro vás těžké?

Dal mi na rozmyšlení tři dny. Bylo to velmi těžké morální rozhodnutí. Setkat se s nepřitelem, či ne? Ale pro Dala to muselo být ještě těžší, protože on byl ten poražený a já vítěz...

Jak to probíhalo?

Prvně jsme komunikovali přes internet, vyměňovali si e-maily. Psali jsme si o normálních věcech. O rodině, dětech, kamarádech, abychom se lépe poznali. Až potom Dale přijel za mnou do pekárny. Když dorazil, zasalutovali jsme si jako vojáci, pak jsme si potřásli rukama a objali se....

Jak často se teď vídáte?

U Dalea v New Yorku jsem byl minulý rok v květnu, Dale byl u nás v říjnu. Takže tak dvakrát ročně.

Zdroj: http://zpravy.idnes.cz/rozhovor-s-byvalym-srbskym-velitelem-o-kosovu-fl9-/zahranicni.aspx?c=A130524_203218_zahranicni_brm

7) Analýza současné bezpečnostní situace v Kosovu a její vliv na argumentaci mezinárodních aktérů pro či proti uznání Kosova

Magisterská práce, Jakub Hedija

...Prakticky po celou dobu turecké nadvlády trvalo stěhování (dost často cílené a organizované) srbského obyvatelstva směrem na sever až do oblasti Vojvodiny a naopak Albánci se z původně přímořských oblastí přesouvali více do vnitrozemí, směrem do Kosova, Makedonie, popřípadě Řecka. Tato migrace národů spolu s rostoucí islamizací byly dvěma základními impulsy, jež vedly k vyostření vztahů mezi Srby a Albánci.

V prosinci roku 1912 dosáhli Albánci své kýžené nezávislosti ... avšak hranice nového státu zdaleka neodpovídaly etnickým regionům a nezahrnovaly celou řadu oblastí, ve kterých měli Albánci většinu, což byl mimo jiné i případ Kosova. Jak pařížská mírová jednání v roce 1919, tak konference po druhé světové válce toto politické členění oblasti potvrdily.

J. B. Tito původně doufal, že vyřeší albánskou otázku tak, že celou Albánii začlení do Jugoslávie, to se však nepodařilo, Albánie se stala spojencem Sovětského svazu. Nicméně i tak se Titovi podařilo udržet status quo v oblasti Kosova až do roku 1980.

Osmdesátá léta jsou ve znamení relativního klidu před bouří. Provázena byla řadou demonstrací, protestů a volání po větší samostatnosti z řad albánského obyvatelstva. Silová řešení těchto větších či menších protestů sice situaci zklidnilo, nicméně logicky pouze zakonzervovalo a vedlo k stálé policejní přítomnosti v oblasti, kterou Albánci vnímali jako zaměřenou účelově proti nim.

Klíčovou postavou se od poloviny osmdesátých let stal Slobodan Milošević. Jeho slova: „*už nikdy se nikdo neopováží vás bít,*“ jako by předurčovala konec kompromisní politiky, která po celou dobu 80. let byla velmi vratká a jejíž konec neúprosně blížil. Slobodan Milošević se díky svému vynikajícímu rétorickému umění brzy stal miláčkem srbského národa. Dvě významné události měly podstatný vliv na vítězství chladného nacionalismu nad realistickou politikou kompromisu.

Podle některých zdrojů vytvořila UÇK malá skupina albánských emigrantů ve Švýcarsku, podle jiných vznikla v Makedonii, kde poprvé zaútočila již roku 1993. Návaznost na albánskou emigraci v Evropě a Americe, zejména kvůli způsobu financování, je však zřejmá. Po Daytonských mírových dohodách se kosovsko-albánská elita cítila ukřivděna tím, že problematika Kosova nebyla zařazena na pořad jednání, navíc, jak bylo napsáno výše, zrušení ústavy z dob komunistické Jugoslávie zbavilo Kosovo některých pravomocí (nadále však disponovalo značnou autonomií). UÇK tak vznikla jako vojenská organizace, která měla za cíl vytvořit tlak na srbské elity a v konečném důsledku získat pro Kosovo samostatnost.

Radikální členové UÇK v čele s Hashimem Thačim se začali orientovat na albánskou diasporu v Německu a Švýcarsku ... Jashar Salihu řídil v emigraci fond Domovina volá (*Vendlindja therrët*), který byl největším zdrojem financí pro UÇK po celá devadesátá léta....

Jako každé jiné organizaci tohoto typu šlo UÇK především o zviditelnění. Její členové začali organizovat menší razie a atentáty na policejní budovy, jen v období od 11. do 14. září 1997 se přihlásila k přepadení dvanácti policejních stanic. 20. listopadu zavraždila albánského poslance jugoslávského parlamentu Bexheta Muçiaku, následně došlo také k pokusu o atentát na inspektora srbské státní bezpečnosti Lutviho Ajvaziho, který měl na starosti vyšetřování útoků na policejní

stanice. Nebyla také výjimkou skutečnost, že se UÇK soustředila i na likvidování odpůrců ze svých řad (tedy etnických Albánců). ...

V rámci boje za vytvoření samostatného Kosova existovaly dva proudy albánské rezistence, militantní (UÇK) a pacifistická (LDK) větev, jejichž politika byla naprosto nekoordinovaná. Poté, co zkrachovala politika pasivní rezistence v podání Ibrahima Rugovy, stala se UÇK hlavní silou v boji za nezávislost Kosova. ... UÇK se jevila jako nekontrolovatelný kolos s množstvím frakcí a jednotlivých bojůvek. Proto je také velmi složité přiřítat odpovědnost jednotlivým hlavním vůdcům (spíše ideovým), jelikož ti o jednotlivých menších sabotážích a násilných útocích nemuseli mít často ani ponětí. Tato právní odpovědnost dnešních vrchních vůdců Kosova je jednou z klasických bezpečnostních hrozeb regionu...

...státy, které nepodporují vyhlášení nezávislosti, argumentují především tím, že právo etnického národa Albánců bylo naplněno vytvořením Albánie a zde mohou naplňovat plně svá kulturní, náboženská a politická práva. Ruská strana argumentuje, že „*právo na sebeurčení je definováno skrze dosažení určitého politického postavení v rámci existujícího státu, právo zahrnuje možnost svobodně rozhodovat o hospodářském, sociálním a kulturním rozvoji.*“ Španělská vláda také zdůrazňuje, že právo národa na sebeurčení má dvě dimenze – vnější a vnitřní. Zatímco vnitřní sebeurčení zaručuje všem rovná práva a možnosti kulturní a společenské identity, vnější sebeurčení je možné jen za velmi přísných podmínek. Tyto podmínky dle názoru Španělska Kosovo nesplňuje.

Naproti tomu proponenti uznání kosovského státu se obracejí spíše k druhému pojetí práva národa na sebeurčení, a to skrze teritoriální nároky. Kosovští Albánci jsou všeobecně označováni spíše za enklávu etnických Albánců, než za samostatný národ.

Zdroj:

https://is.muni.cz/th/174850/fss_m?info=1;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3DKosovo%26start%3D1

8) Kosovo a Srbsko - současnost a budoucnost vztahu

bakalářská práce , Ondřej Ekl

Vývoj vztahů od roku 2008

Deklarace nezávislosti se pro kosovské Albánce stala historickým momentem, oslavovaným jako obrovské vítězství. Premiér Hashim Thaçi uvedl v proslovu, který vedl krátce před deklarácí, že „*od tohoto dne se Kosovo stává hrdým, nezávislým a svobodným státem*“. Na srbské straně se pochopitelně s velkým porozuměním nesetkal. A vláda v Prištině, stejně jako obyvatelé Kosova, se záhy přesvědčili o tom, že deklarácí nezávislosti cesta k samostatnému státu nekončí, ale spíše začíná.

Reakce Srbska

Zatímco Albánci v Prištině oslavovali, do ulic vyšli i obyvatelé Bělehradu, kteří chtěli vyjádřit svůj nesouhlas s unilaterálním krokem. Srbský premiér Vojislav Koštunica deklaráci nezávislého Kosova odsoudil. Prezident Boris Tadić v tiskovém prohlášení uvedl, že „*Srbsko nikdy neuzná nezávislost Kosova a Metohije,*“ a také, že „*Srbsko podniklo a podnikne veškeré mírové, diplomatické a legální prostředky k tomu, aby anulovalo tento jednostranný akt.*“

První protesty Srbů byly relativně klidné. S postupem dní však napětí v Srbsku eskalovalo. Ve čtvrtek 21. února se v hlavním městě shromáždil dav více než 150 tisíc lidí, kteří chtěli pokojným způsobem protestovat proti odtržení regionu, který považují za „srdce“ Srbska. Ke shromážděnému davu promluvil premiér Koštunica. Mimo jiné prohlásil, že *„dokud budeme naživu, je Kosovo součástí Srbska.“* Pokojný protest byl ale zastíněn útokem na ambasádu Spojených států. Zhruba stovka výtržníků vnikla do prázdné budovy a způsobila požár.

Rozsáhlé protesty zachvátily také severní Kosovo, ve kterém jsou nejpočetnějším etnikem stále Srbové. Těch se totiž nezávislost regionu dotkla nejvíce. Deklarace pro ně znamenala zpřetrhání svazků s původní „domovinou“. Ocitli se ve státě kontrolovaném jiným etnikem. Den po vyhlášení nezávislosti zaútočily davy maskovaných mužů na dva hraniční přechody mezi Srbskem a Kosovem a jedno z kontrolních stanovišť podpálily.

Vlny protestů se daly očekávat. Plány kosovské vlády byly už několik let zřejmé a jednostranná deklarace nezávislosti se po neúspěšných jednáních stala jen otázkou času. Bělehrad se však v dohledné době nechystal ze své pozice vůči regionu ustoupit. Naopak bylo patrné, že srbská vláda přichystá kroky, kterými bude proti deklaraci bojovat. ...

Nicméně prvním problémem, kterým se Srbové museli zabývat, byl březnový pád vlády. V předčasných volbách o dva měsíce později zvítězila Tadićova Demokratická strana, předsedou vlády se stal Mirko Cvetković. Nová koalice směřovala k pevnějšímu svazku s EU, ale názor na nezávislost Kosova zůstal stejný. Nastupující vláda odtržení regionu v žádném případě nehodlala akceptovat....

V prosinci roku 2009 dostaly obě strany příležitost přednést svůj názor před soudním dvorem. Podle zástupců Bělehradu porušila kosovská samospráva Rezoluci 1244, když deklarací nezávislosti narušila teritoriální integritu Srbska. Jednostranný akt navíc může posloužit jako nebezpečný precedens. Srbové také zdůraznili, že Kosovo je *„kolébkou Srbska a tvoří jeden ze základních pilířů jeho identity.“*⁴¹ Skender Hyseni, zástupce Prištiny, ve své řeči uvedl: *„Kosovská nezávislost je nevratná a taková i zůstane. Nejen pro dobro Kosova, ale také kvůli zachování míru a bezpečnosti v regionu.“*⁴² Dlouho očekávaný ortel vynesl soudní dvůr 22. července 2010. Podle něj mezinárodní právo jednostranné vyhlášení nezávislosti nezakazuje. Přestože usnesení není pro státy závazné, jeho morální význam mohl konflikt významným způsobem ovlivnit, především ve vztahu ke státům, které se k samostatnosti Kosova ještě nevyjádřily. Představitelé obou stran ale už před vynesením rozsudku prohlašovali, že v případě pro ně nepříznivého výsledku ze své pozice neustoupí. V konečném důsledku tak měl celý soudní proces spíše symbolický význam. Srbové nicméně ukázali, že budou v boji proti osamostatnění Kosova pokračovat. ...

Ani neúspěch u soudního dvora v Haagu nepřinutil Bělehrad opustit ostrý postoj vůči Kosovu. Srbští představitelé začali ihned pracovat na návrhu rezoluce, která by ve svém důsledku zpochybnila odtržení regionu. Ministerstvo zahraničí se chtělo pokusit protlačit tento dokument Valným shromážděním OSN. V případě jeho úspěchu, jakkoli nepravděpodobného, by se Priština dostala do komplikované pozice. ...

Po nátlaku Evropské unie ale Srbsko problematickou část z rezoluce vypustilo. To podstatné v ní však zůstalo: snaha o otevření nových jednání mezi Bělehradem a Prištinou. Strany spolu od deklarace nezávislosti nevedly přímá jednání a dalo se jen těžko předpokládat, že se komplikovaná situace v Kosovu vyřeší, aniž by strany zasedly ke společnému stolu. Vuk Jeremić ale opět zdůraznil, že *„Srbsko neuznává a neuzná jednostrannou deklaraci nezávislosti Kosova.“*

Plánovaná jednání si tedy, aspoň zpočátku, nestanovila žádné přehnané cíle. Samotným úspěchem bylo, že obě strany souhlasily s debatou. I když nadále vytrvávaly ve svých pozicích, jednání mohla přinést normalizaci vztahů a objevit nová, doposud přehlížená řešení konfliktu. Nicméně v půlce října rezignoval na svou funkci kosovský prezident Fatmir Sejdiu. Následná krize vedla k vyhlášení předčasných parlamentních voleb v únoru následujícího roku. Jednání tak musela být odložena až do března 2011. První kola dialogů v Bruselu ukázala, že se částečná shoda a spolupráce mezi oběma stranami najít dá. Dohoda byla dosažena v případě volného pohybu osob, ve vzájemném uznávání školních diplomů nebo v otázce srbského zadržování matričních záznamů. Přestože tedy obě strany v otázce statusu Kosova neuhodly ustoupit, pokusily se alespoň usnadnit život obyvatelům, kteří se každodenně potýkali s problémy způsobenými komplikovanou situací. ...

Po srbských květnových parlamentních volbách r. 2012 se stal premiérem Ivica Dačić. Jednání byla prozatím zastavena a Evropská unie začala připravovat první setkání vysokých politických představitelů obou stran. Ivica Dačić a Hashim Thaçi se setkali v Bruselu 19. října 2012 pod patronátem EU. Obě strany zmírnily rétoriku a zavázaly se normalizovat vztahy. Společná setkání premiérů vzbudila na mezinárodní scéně optimismus. 17. ledna, na čtvrtém jednání, se na stůl konečně dostala také otázka severního Kosova. Diskuse se tedy obrací k závažnějším záležitostem. Teprve následující setkání ukáží, zda se situace změnila a Kosovo se Srbskem najdou kompromisní řešení i ve fundamentálních otázkách. Setkání premiérů jsou aktuálním procesem, který může mít na budoucnost regionu zásadní vliv. ...

Mimo samotný fakt, že Srbové považují Kosovo za historické centrum svého státu a jeho neoddělitelnou součást, je překážkou v normalizaci společného vztahu ještě celá řada dalších, konkrétnějších problémů. Mezi ty se jednoznačně řadí sporné postavení severního Kosova, které zůstává hlavní příčinou přetrvávajícího konfliktu. Obě strany také stále nejsou schopny překonat vzájemnou nevěřivost. Na tom má jistě podíl frustrace z občanské války, jejíž všechny zločiny doposud nebyly řádně objasněny. K udržování status quo také bezesporu přispívá přetrvávající zahraniční podpora obou stran. USA ani Rusko svoje postoje od roku 2008 zásadně nezměnily. ...

Zdroj:

https://is.muni.cz/th/347948/fss_b?info=1;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3DKosovo%26start%3D1